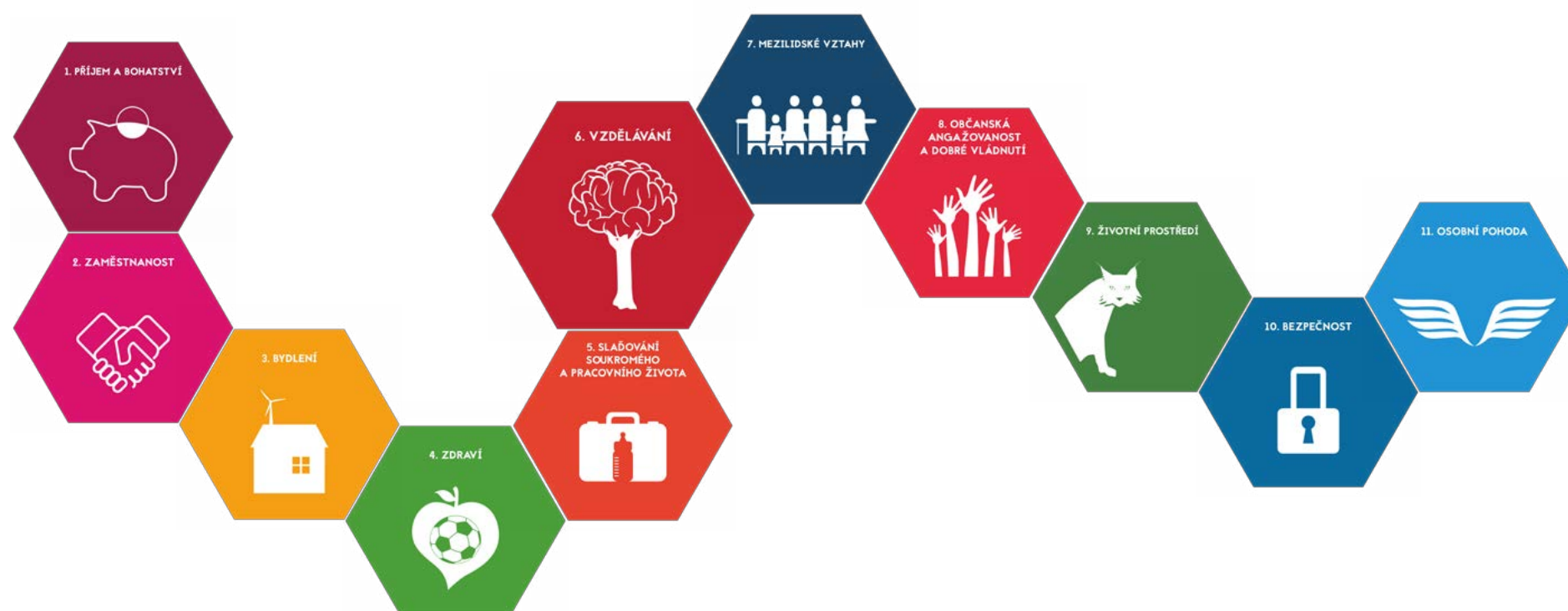

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úřad vlády České republiky

INDIKÁTORY KVALITY ŽIVOTA V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná zpráva expertní skupiny pro identifikaci relevantních indikátorů kvality života v ČR v oblasti Vzdělávání

ČESKÁ 2030
REPUBLIKA

Mgr. Ivo Jupa
(garant expertní skupiny)

Projekt „Systém dlouhodobých priorit udržitelného rozvoje ve státní správě“, reg. č.: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0002185 je realizován s finanční podporou Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost.

Úřad vlády České republiky, Odbor pro udržitelný rozvoj

Vedoucí koordinátorka: Ing. Jana Maussen, MPA

Garant: Mgr. Ivo Jupa

Asistenti Petr Kolařík

Metodologie: Mgr. Blanka Muralová
PhDr. Jiří Malý, Ph.D.

Redakce: Michaela Valentová

Grafika: Ing. Ondřej Holub

Expert: Petr Novotný
Jana Straková
Martin Úlovec
Jaroslav Jindra
Miroslav Procházka
Jan Dobeš

Elektronická verze: www.cr2030.cz

1 Přístup k posuzování (měření) kvality života v oblasti vzdělávání

Přístup k posuzování (měření) kvality života (well-being) má podle OECD¹ několik důležitých rysů:

- Klade lidi (jednotlivce a domácnosti) do centra hodnocení, zaměřuje se na životní podmínky a zkušenosti s kvalitou života,
- Preferuje výsledky týkající se dobrých životních podmínek – aspekty života, které jsou přímo a vnitřně důležité pro lidi – spíše než vstupy a výstupy, které by mohly být použity k dosažení těchto výsledků. Například v oblasti vzdělávání se opatření zaměřují spíše na dosažené dovednosti a kompetence než na peníze vynaložené na školy nebo počet vyškolených učitelů.
- Obsahuje výsledky, které jsou objektivní (tj. pozorovatelné třetí stranou), ale také subjektivní (tj. kde pouze dotyčná osoba může o svých vnitřních pocitech a postojích referovat), uznává, že objektivní důkaz o životních podmínkách lidí může být užitečně doplněn informacemi o tom, jak lidé zažívají svůj život.
- Uvažuje o rozložení výsledků dobrých životních podmínek napříč obyvatelstvem jako o důležitém prvku, který se má promítnout v měření, včetně disparit spojených s věkem, pohlavím, vzděláním a příjmy.

Tyto principy bere do úvahy i klíčový strategický dokument Česká republika 2030². Je to strategický rámec, který udává směr, jímž by se rozvoj naší země a společnosti měl vydat v příštím půldruhém desetiletí. Jeho naplnění by mělo vylepšit kvalitu života a nasměrovat Českou republiku k rozvoji, který je udržitelný po sociální, ekonomické i environmentální stránce. Perspektiva kvality života připomíná, že pokrok ve společnosti nelze hodnotit pouze ekonomickými ukazateli, jako je HDP. Kromě makroperspektivy je nutné se soustředit také na jednotlivce, rodiny a společenství v různých rozměrech jejich životů.

Pokud jde o vzdělávání, pak je potřeba velmi vážně vzít do úvahy, že globalizovaný svět bude přinášet nové výzvy a lidé v něm budou potřebovat širší záběr a schopnost orientace. V rychle se měnícím světě se rychle proměňuje a vyvíjí skladba potřebných znalostí a dovedností a narůstá potřeba přenositelných kompetencí. Na jedné straně např. vzrůstá potřeba rozvoje digitální gramotnosti – schopnosti zvládat digitální technologie, které rapidním tempem mění společnost na celém světě, na druhé straně roste naléhavost rozvoje gramotností vztahujících se k nakládání s reálným světem (přírodovědných, environmentálních, polytechnických, jazykových a finančních), jejichž úroveň se v současné době snižuje.

Smysl vzdělávání nesmí být zužován na přípravu pracovní síly pro trh práce, nebo dokonce pouze pro aktuální potřeby zaměstnavatelů. Cílem vzdělávání v 21. století musí být rozvoj kompetencí pro celý aktivní osobní, občanský i profesní (jako je např. občanská participace, iniciativa a podnikavost, kreativita, komunikace a spolupráce či řešení konfliktů a problémů a jiné měkké dovednosti). Vzdělávání musí být zaměřeno na rozvoj celoživotních kompetencí potřebných pro nastoupení cesty udržitelného rozvoje.

Při zaměření na subjektivní vnímání zjistíme například, že české děti vykazují v mezinárodním srovnání nízkou oblibu školy (patří k nejméně motivovaným pro vzdělávání, „nerady chodí do školy“, „ve škole se nudí“). Zároveň český vzdělávací systém doposud dělí děti již v poměrně útlém věku na talentované a netalentované a směřuje je do různých typů škol. Potřeba distribuovat kvalitu života do co nejširší části společnosti ale jasně vede k potřebě umožnit všem rovný přístup ke vzdělávání, tj. tak, aby každý mohl dosáhnout co nejlepšího vzdělání v závislosti právě jen na svých schopnostech, možnostech i motivacích.

Důležitá je **podpora celoživotního vzdělávání** u celé populace, a to zájmového (včetně občanského) i profesního, včetně zapojení skupin, které mají tendenci neparticipovat na organizovaných formách (odpadlíci ze vzdělávání, nezaměstnaní, věková skupina 55/65+) do vzdělávání a získávání kompetencí spojených s plnohodnotným zapojením do měnící se společnosti a ekonomiky. Systém celoživotního učení by měl být založen na možnosti volby různých vzdělávacích cest a jejich horizontální a vertikální prostupnosti, aby byly redukovány slepé vzdělávací cesty a následná marginalizace.

Zásadním předpokladem realizace výše uvedených cílů je podpora vzdělavatelů a vzdělavatelek pro zajištění kvalitní výuky. Pro veřejný vzdělávací systém musí být zajištěny dostatečné zdroje odpovídající vyspělým státům.

Vzdělávání není pouze jednou z mnoha oblastí, ale právě tou oblastí, která zásadním způsobem podmiňuje směřování České republiky k udržitelnému rozvoji. Podoba a obsah vzdělávání musí být takové, aby podpořily naplnění cílů a opatření v dalších oblastech strate-

gického rámce Česká republika 2030, ať se jedná o přístup k práci, digitalizaci, odstranění nerovností, zajištění zdraví nebo podporu kultury.

Úroveň dosaženého vzdělání a úroveň kompetencí, kterými jedinec disponuje, jsou výraznou determinantou přiměřeného fungování v řadě dalších oblastí: uplatnění na trhu práce, příjem, rozsah kulturního života, sociální vazby a kontakty, účast na životě občanské společnosti, zdraví apod. **Kvalitní vzdělání je tedy jedním z klíčových předpokladů dosažení co nejvyšší kvality života.**

Proto je možné dát do značné míry rovnítko mezi termíny kvalita života z pohledu vzdělávání a kvalitní vzdělávání. U některých jednotlivců je samozřejmě možné si představit, že subjektivně budou v oblasti vzdělávání spokojenější, pokud nebude příliš kvalitní a hlavně nebude na ně klást přílišné nároky. To se ale s velkou mírou pravděpodobnosti projeví v dalších oblastech. Bez kvalitního vzdělávání je nepochybně větší pravděpodobnost být nezaměstnaný, mít nižší příjmy, dostat se do situace vyloučeného z různých oblastí života. Vyšší je i nemocnost a naopak nižší je doba dožití. Kvalitní vzdělávání a vzdělání je tedy, více než cokoliv jiného, klíčovým předpokladem pro kvalitní život v řadě jiných ohledů.

Pokud, alespoň do jisté míry, ztotožníme kvalitu vzdělávání s kvalitou života z pohledu vzdělávání, má to významné konsekvence pro **výběr ukazatelů**. Těch je pro téma vzdělávání (kvalitní vzdělávání) k dispozici velké množství (OECD, Eurostat, národní statistiky) a není příliš produktivní pokoušet se objevit nějaké nové a dosud nepoužívané. Zvláště srovnáme-li velké množství odborníků i tvůrců politik ze všech vyspělých zemí, kteří se tímto tématem po dlouhou řadu let zabývají a ve srovnání s tím nepatrný prostor (časový, ale i počet a spektrum expertů), který máme nyní k dispozici. Jde spíše o to, pokusit se podívat na ukazatele, které o vzdělávání různým způsobem vypovídají, novým pohledem.

Pokud jde o otázku, zda zkoumat aktuální stav či trendy v čase, jedná se do jisté míry o poněkud umělou otázku. Vyhodnotit aktuální stav není smysluplné bez nějakého adekvátního srovnání – v časové řadě nebo mezinárodně. Nejlépe pak obojí. Formulovat izolované ukazatele bez časového a mezinárodního srovnání tedy nedává rozumný smysl. To samozřejmě neznamená, že relevantní sada ukazatelů je už jednou provždy hotová a uzavřená. Zejména ukazatele, které reflektují subjektivní pohled na vzdělávání a jeho vliv na kvalitu života, je potřeba pečlivě posuzovat. Zde je největší prostor pro případnou další koncepční práci a výzkum.

Základním problémem je vybrat z velké řady nejrůznějších ukazatelů ty **nejvíce relevantní**, tedy takové, které nejvíce odpovídají našemu úhlu pohledu – které nejvíce vypovídají o vlivu získávaného/získaného vzdělání na kvalitu života.

Koncepční rámec pro další úvahy byl vybrán ze studie EU³, která vychází z potřeby naplnit 3 základní globální cíle:

- Zlepšovat kvalitu a účinnost systémů vzdělávání;
- usnadnit všem přístup ke vzdělávání a
- otevírat vzdělávací systémy širšímu světu.

Toto pojetí je v dobré shodě s pojetím vytčeným ve strategii ČR 2030 a s přípravnými úvahami pro analýzu vhodnosti ukazatelů pro postižení kvality života z pohledu vzdělávání. Koncepční rámec je původně strukturován do čtyř oblastí, které obsahují celkem 15 ukazatelů. Míra relevance jednotlivých oblastí (a tím spíše jednotlivých ukazatelů) pro náš úhel pohledu je samozřejmě různá.

Dovednosti, kompetence, postoje (A):

Klíčová oblast, míra relevance je vysoká. Jestliže přijmeme tezi OECD, že je potřeba se soustředit především na dosažené dovednosti a kompetence, je zřejmé, že systém ukazatelů o kvalitě života z pohledu vzdělávání musí obsahovat informace o tom, jakými znalostmi a kompetencemi lidé disponují, jak rovnoměrně jsou tyto kompetence distribuovány mezi různé skupiny obyvatel tak, aby žádná ze skupin nebyla v tomto smyslu vylučována.

Přístup ke vzdělávání a účast na něm (B):

Jakkoli se zvyšuje význam neformálního vzdělávání a informálního učení, je zřejmé, že bez přístupu ke vzdělávání (příležitost) a dostatečné účasti na něm (využití této příležitosti)

¹ OECD. (2015) How's Life? 2015. Measuring Well-being.
² ÚŘAD VLÁDY ČR. (2017) Strategický rámec Česká republika 2030.

³ EVROPSKÁ KOMISE. (2002) European report on quality indicators of lifelong learning. Fifteen quality indicators. Brusel, 2002.

se významně snižuje šance dosáhnout takové úrovně kompetencí, které vedou ke kvalitnímu životu.

Důležité opět je, jak dalece jsou přístup a účast otevřeny různým způsobem vyloučených, znevýhodněných či diskriminovaných skupin obyvatel. Jedná se o vysoce relevantní oblast.

Zdroje pro vzdělávání (C):

Význam ukazatelů z této skupiny je pro kvalitu života z pohledu vzdělávání více zprostředkovaný než u předchozích dvou skupin, míra relevance je tedy nižší. Nicméně bez dostatečných a efektivně využitých zdrojů je dosažení kvalitního vzdělávání přinejmenším problematické. Tato skupina vypovídá především o tom, do jaké míry společnost vzdělávání oceňuje reálně a ne pouze proklamativně. Do skupiny byl původně zařazen i ukazatel ICT ve vzdělávání. Toto téma je jistě možné pojmout prizmatem zdrojů, z našeho úhlu pohledu je vhodnější toto téma (v současnosti stále důležitější) pojímat spíše v rámci předchozích dvou skupin – do jaké míry jsou lidé vybaveny digitálními kompetencemi potřebnými pro běžný život a do jaké míry je snadný (či obtížný) přístup k digitálním technologiím v nejširším smyslu slova.

Strategická a systémová podpora:

Ukazatele zařazené do této skupiny (Strategie ČZU, Relevantní nabídka ČZU, Poradenství, Akreditace a certifikace, Hodnocení kvality) jsou svým charakterem výrazně zprostředkující povahy. Zjednodušeně lze konstatovat, že dobré nastavení témat, které tyto ukazatele popisují, většinou vede (samozřejmě ne vždy nutně) k dobrým výsledkům v oblasti přístupu, účasti a kompetencí. Je tedy mnohem vhodnější se zaměřit na výsledky než na konkrétní podobu systémového rámce. Relevance této skupiny je proto malá, dále se jí nezabýváme.

V koncepčním rámci tohoto dokumentu byla proto pro naše úvahy čtvrtá oblast EU dokumentu vyřazena a nově vyhrazena pro ukazatele subjektivní povahy (pocity, postoje), téma postoje tedy bylo z první skupiny přeřazeno do skupiny čtvrté.

Ukazatele subjektivní povahy (D):

Ukazatelů subjektivní povahy především není v dostupných zdrojích na výběr ani zdaleka tolik, jako těch objektivních, většinou tvoří určitý doplněk realizovaných šetření. Striktně vzato je ovšem např. ukazatel o účasti na dalším vzdělávání u dospělé populace také vlastně subjektivní povahy – respondenti informují o své účasti na DV v nějakém předchozím období a je na nich, jak interpretují zadání (otázku) a co ze svých aktivit do odpovědi zařadí. Není to ale subjektivní výpověď ve výše uvedeném smyslu (postoj, pocit, názor). V principu je možné k objektivním ukazatelům z předchozích oblastí zkonstruovat subjektivní pohled na to, jak jsou lidé spokojeni se svými kompetencemi, se svými šancemi na účast na vzdělávání a i s podmínkami (učitelé, vybavení apod.), ve kterých své vzdělávání realizovali. Tedy vytvořit jakési subjektivní zrcadlo pro objektivní ukazatele z předchozích tří oblastí. Takový přístup může působit poněkud mechanicky. Zařadili jsme proto dostupné ukazatele subjektivní povahy do samostatné skupiny. Je zřejmé, že zde je největší prostor pro další koncepční úvahy, modifikaci aktuálních ukazatelů, zařazení jiných z dalších, zde prozatím neanalyzovaných zdrojů (např. Eurobarometr), či konstrukci ukazatelů nových, vycházejících ze zkoumání kvality života z pohledu vzdělávání.

2 Vybrané ukazatele podle uvažovaného koncepčního rámce

A. Dovednosti, kompetence, postoje

Ukazatelů, které popisují kompetence, kterými lidé disponují, je k dispozici poměrně značné množství jak na mezinárodní, tak na národní úrovni. Koncepčně nejpropracovanější jsou v tomto ohledu dvě šetření organizovaná OECD: PISA a PIAAC. Z využití těchto zdrojů je patrné i rozdělení na ukazatele, které se zabývají kompetencemi školní mládeže na konci povinné školní docházky (PISA) a kompetencemi dospělých (PIAAC). Velkým pozitivem šetření PISA je jeho koncepční propracovanost a pravidelnost (každé 3 roky). U šetření PIAAC je bohužel frekvence nižší (předpokládá se 10 let), vypovídací schopnost ukazatelů proto nutně klesá.

- **Cognitive skills of 15-year-old students**, PISA mean scores in reading, mathematics and science (OECD How's Life, Figure 2.25)

PISA dlouhodobě měří úroveň čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnost. Bylo by obtížné vybrat z nich tu nejvíce relevantní. Protože jsou ale všechny měřeny na stejné referenční škále, je možné vytvořit souhrnný ukazatel. Jedná se o klíčovou informaci o úrovni základních kompetencí mladých lidí. Protože se šetření PISA koná každé 3 roky, je zaručena možnost posuzovat vývoj.

- **Learning-to-learn Skills**, Percentage of students per country in the lower 25% of overall performance on the PISA “elaboration strategies” index (European report on quality indicators...)

Schopnost dále se učit je specifická kompetence, která má význam pro schopnost zlepšovat kompetence ve všech dalších oblastech. Umožňuje každému jednotlivci rozvíjet už dosažené a vyrovnávat se s měnícími nároky okolního světa a společnosti.

- **Řešení problémů v technologicky bohatých prostředích** (Předpoklady úspěchu v práci a v životě, Výsledky mezinárodního výzkumu dospělých OECD PIAAC, Tab 2.8)⁴

Řešení problémů v technologicky bohatých prostředích představuje průsečík dovedností, které se někdy označují jako „počítačová gramotnost“ (tj. schopnost používat prostředky a nástroje informačních a komunikačních technologií – ICT), a kognitivních dovedností, které jsou potřebné k řešení problémů. Nejedná se tedy o období ukazatele „Learning-to-learn Skills“ pro 15leté, byť souvislost je patrná. Schopnost řešit problémy a využívat k tomu dostupné technologie je v současném světě téměř nezastupitelná.

B. Přístup ke vzdělávání a účast na něm

Základní ukazatele popisují účast na vzdělávání, jsou standardně každoročně sledovány a jsou běžně k dispozici. Jak mezinárodní srovnatelnost, tak i možnost sledovat vývoj v čase v této oblasti nepředstavují žádný problém. Je možné sledovat syntetické ukazatele typu očekávaná doba vzdělávání, tak specifický pohled podle různých definovaných kategorií (gender, věk apod.). To je důležité pro sledování distribuce přístupu a účasti mezi různé skupiny obyvatel.

- **Educational attainment of the adult working-age population**, Percentage of people aged 25–64 with at least an upper secondary education (OECD How's Life, Figure 2.24)

Dosažení středoškolského vzdělání je určitým předělem, který odděluje, zjednodušeně řečeno, úspěšné a neúspěšné. Jakkoli to neplatí stoprocentně, je zřejmé, že bez středoškolského vzdělání se šance na úspěšné uplatnění v životě (zaměstnání, příjmy, zdraví atd.) a tedy i na kvalitu života významně snižují. Ukazatel tedy kvantifikuje zejména rozsah skupin (mezi dospělou populací), které na jedné straně (ti, kteří dosáhli alespoň středoškolského vzdělání) mají dobré šance podílet se na kvalitním životě ve společnosti a na straně druhé (ti, kteří středoškolského vzdělání nedosáhli) jsou s vysokou mírou pravděpodobnosti vystaveni různým rizikům a vyloučení.

- **Účast dospělé populace na celoživotním vzdělávání v posledních 4 týdnech** (ČR 2030, 4.4.1, EU report)

Předchozí ukazatel vypovídal o účasti na formálním vzdělávání. Přístup ke vzdělávání i po ukončení školní docházky je ale neméně důležitý. S dynamikou vývoje technologií, proměny profesí i složitosti trhu práce je zřejmé, že význam dalšího vzdělávání pro celoživotní uplatnění bude vzrůstat. Vybraný ukazatel (vycházející z LFS) má velkou výhodu v maximální mezinárodní srovnatelnosti, i dostupnosti dlouhé časové řady a pravidelné každoroční aktualizaci. Jeho nevýhodou je ale, že neposkytuje dostatečný obraz o skutečné účasti na dalším vzdělávání, protože zachycuje situaci pouze 4 týdny před šetřením. Alternativně by bylo možné použít ukazatel o účasti z šetření AES či PIAAC, který vypovídá o účasti během celého roku před šetřením. Obraz by tedy byl bezpochyby plastičtější. Nevýhodou ovšem je, že frekvence obou šetření, která poskytují tyto údaje, je velmi malá (10 let). Nemáme tedy žádné informace o vývoji a i samotný údaj zastarává.

- **Youth neither in employment nor in education or training**, Percentage of 15-19 year-olds (EAG Table C5.3 (L), OECD How's life, figure 4.20)

Ukazatel měří podíl těch, kteří ani nepracují (nemají zaměstnání), a ani se nevzdělávají (NEET= not in employment or in education and training) ve věku 15–19 let (v EAG se měří pro věkovou skupinu 16–29). Patří sem tedy nejen ti, kteří jsou nezaměstnaní, ale také ti, kteří zaměstnání aktivně nehledají. Ukazatel zaznamenává neúspěšnost ve škole, délku přechodů z práce do školy a význam nezaměstnано-

⁴ OECD. Předpoklady úspěchu v práci a v životě. Výsledky mezinárodního výzkumu dospělých. OECD PIAAC. Dům zahraniční spolupráce, Praha 2013. Dostupné z: http://www.piaac.cz/attach/PIAAC_publicace_web.pdf.

sti mládeže. Všechny tyto prvky mají vážné dopady na individuální kvalitu života a ekonomickou výkonnost. Indikátor ukazuje na podíl mladých lidí, kteří se už na počátku své životní dráhy mohou ocitnout ve vážných problémech.

C. Zdroje

Zdroje, respektive systémové nastavení a podmínky pro vzdělávání, lze měřit přímočaře prostřednictvím finančních prostředků, které jsou na vzdělávání vynakládány. Ať už souhrnně, tak v podrobnějším pohledu (různé součásti vzdělávacího systému, struktura – zaměření výdajů na různé aspekty fungování vzdělávacího systému – platy učitelů, vybavení, počet žáků na učitele apod.). Zařazený ukazatel, přes svou jednoduchost dobře vypovídá o váze, kterou vzdělávání v kontextu s dalšími oblastmi ve společnosti má. Je velmi srozumitelný a je aktualizován každoročně. Dobré či špatné prostředí pro vzdělávání je do značné míry určováno kvalitou učitelů. Ukazatel, který by kvalitu učitelů měřil přímo, k dispozici není. Ale míra účasti učitelů na dalším vzdělávání ukazuje na jejich ochotu zvyšovat svoje kompetence.

- **Investment in Lifelong Learning**, Total public expenditure on education as a percentage of GDP (EU report, EAG Table B2.1)

Politické reprezentace vyspělých států se shodují na tom, že roční nárůst investic na lidské zdroje na obyvatele je rozhodující pro budoucnost evropského hospodářství, protože to je do značné míry závislé na dovednostech občanů. Z různých zdrojů je sice známo, že samotné zvýšení investic samo o sobě nemusí nutně zvyšovat kvalitu, přesto určité množství investic je nezbytným předpokladem úspěšného vzdělávání a učení.

Země investují do vzdělávání, které pomáhá podporovat hospodářský růst, zvyšovat produktivitu, přispívá k osobnímu a sociálnímu rozvoji a snižuje sociální nerovnost. Výše výdajů na vzdělávání je ovlivněna velikostí školní populace, počtem studentů, úrovní platů učitelů a organizací a realizací výuky. Tento ukazatel představuje míru výdajů na vzdělávací instituce v poměru k národnímu bohatství. Podává tedy základní informaci o tom, do jaké míry je společnost ochotná vytvářet pro vzdělávání dostatečné podmínky.

- **Educators and Learning**, Percentage of teachers having received education and training during the previous four weeks (EU report)

Role učitelů pro kvalitní vzdělávání a nepochybně i pro atmosféru ve třídách, pro to, do jaké míry žáci a studenti vnímají učení jako smysluplný a konec konců i příjemný proces, je nezastupitelná. Do jaké míry jsou učitelé schopni a ochotni se kontinuálně vzdělávat, nezůstávat u zavedených postupů a vyrovnávat se s novými výzvami, které okolní svět přináší, o tom může, alespoň jako určité přiblížení, vypovídat ukazatel o jejich účasti na dalším vzdělávání.

D. Ukazatele subjektivní povahy

Ukazatele zařazené do čtvrté oblasti jsou jednoznačně subjektivní povahy – referují o tom, jak dotyčná osoba (respondent) vnímá a cítí určité aspekty svého života. Ukazatel pro školní mládež je přímo zaměřen na spokojenost se vzděláváním (se školou). Ukazatel pro dospělé je obecnější povahy a referuje o celkové spokojenosti se životem. Protože je členěn podle úrovně dosaženého vzdělání, je dobrým indikátorem toho, jak dosažené vzdělání tento subjektivní pocit ovlivňuje.

- **Children liking school**, Percentage of 11, 13 and 15 year-old children who report liking school (OECD How's life Figure 4.26)

Zkušenosti a prožitky mladých lidí ve škole mohou buď podporovat rozvoj jejich sebeúcty, sebevímání a zdravého chování, nebo naopak představují rizikový faktor, který nepříznivě ovlivňuje duševní a fyzické zdraví žáků a studentů. Studenti, kteří nemají rádi školu nebo se s ní necítí být spojeni, budou pravděpodobně ve škole méně úspěšní a jsou vystaveni riziku psychických i dalších problémů. O aktuální kvalitu života mladých lidí v oblasti vzdělávání i o tom, jak asi budou vnímat vzdělávání ve svém budoucím životě, vypovídá tento ukazatel.

- **Life satisfaction today and in 5 years**, by educational attainment (EAG 2016, Table A8.3a)⁵

Z mnoha různých pohledů se zdá, že vzdělání hraje určitou roli při zlepšování subjektivního blaha, ale především tím, že má vliv na další životní okolnosti. Jednotlivci s vyšším dosaženým vzděláním reportují spokojenost se svým životem s vyšší pravděpodobností než ostatní. Podobně podíl lidí, kteří očekávají spokojenost se svým životem za pět let, se zvyšuje podle úrovně dosaženého vzdělání. Ukazatel spokojenosti s životem je založen na datech Gallup World Poll a představuje podíl dospělých (25–64), kteří ohodnotili spokojenost se svým životem stupněm 6 nebo vyšším na desetibodové škále. Společnost Gallup provádí průzkumy World Poll s pololetní, roční či dvouletou frekvencí.

Příloha: Původní výčet uvažovaných ukazatelů (inventura)

Kompletní seznam zvažovaných indikátorů + přiřazení k oblastem dle European Report of Quality... (viz str. 3)
Seznam pracovního zúžení + přiřazení k oblastem dle European Report of Quality... (viz str. 3)
Finální zúžení seznamu doporučených indikátorů + přiřazení k oblastem A-D tohoto dokumentu

Kód	Ukazatel	Oblast
Strategický rámec ČR 2030, Příloha 1		
4.1.1	Podíly studentů dle jednotlivých vzdělávacích drah	B7
4.1.2	Studenti vysokých škol dle socioekonomického zázemí	B6
4.2.1	Existence systému kariérního rozvoje učitelů	C9
4.2.2	Platové ohodnocení učitelů	C8
4.3.1	Úroveň dovedností žáků v mezinárodním srovnání – čtenářská gramotnost	A1
4.3.2	... - numerická gramotnost	A2
4.3.3	... - přírodovědná gramotnost	A3
4.4.1	Účast dospělé populace na celoživotním vzdělávání v posledních 4 týdnech	B
4.4.2	Úroveň kompetencí dospělých v mezinárodním srovnání – čtenářská gramotnost	A1
How's Life? 2015 MEASURING WELL-BEING		
Figure 2.24	Dosažené vzdělání dospělé populace v produktivním věku, procentní podíl osob ve věku 25-64 let s dosaženým alespoň vyšším sekundárním vzděláním	B
Figure 2.25	Kognitivní dovednosti 15letých studentů, průměrná úroveň čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti podle šetření PISA	A
figure 2.26	Competencies of the adult population, Mean proficiency of adults aged 16–65	
	PISA mean reading score	
	PISA creative problem solving score	
Figure 4.20	Mladí lidé, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, procentní podíl ve věkové skupině 15-19 let	B
figure 4.24	Teenagers finding their classmates kind and helpful, Percentage of students who agree that most of their classmates are kind and helpful	
figure 4.25	Children feeling pressured by schoolwork, Percentage of girls and boys aged 11, 13 and 15 who report that they feel a lot of pressure from schoolwork,	
figure 4.26	Děti, které rády chodí do školy, procentní podíl dětí ve věku 11, 13 a 15 let, které uvádějí, že rády chodí do školy	
Figure 4.27	Children who feel they belong in their school, The PISA sense of Belonging Index is based on a Rasch scaling of six items	D
EUROPEAN REPORT ON QUALITY INDICATORS OF LIFELONG LEARNING		
	Literacy, Percentage of students per country at proficiency level 1 or below on the PISA reading literacy scale	A1
	Numeracy, Percentage of students per country below the score of 380 points on the PISA mathematical literacy scale	A2
	New Skills for the Learning Society, Percentage of students per country below the score of 400 points on the PISA scientific literacy scale	A3
	Schopnost dále se učit, procentní podíl studentů v dané zemi v dolních 25 % celkové výkonnosti v indexu PISA „strategie zpracování“	A

Seznam zkratk

CŽU – celoživotní učení

DV – další vzdělávání

EAG – Education at a Glance GDP - Gross domestic product (hrubý domácí produkt)

LFS - Labour Force Survey

OECD - The Organisation for Economic Co-operation and Development

PIAAC - The Programme for the International Assessment of Adult Competencies

PISA - The Programme for International Student Assessment

Zdroje

OECD. (2015) How's Life? 2015. Measuring Well-being.

ÚŘAD VLÁDY ČR. (2017) Strategický rámec Česká republika 2030.

EVROPSKÁ KOMISE. (2002) European report on quality indicators of lifelong learning. Fifteen quality indicators. Brusel, 2002

OECD. Předpoklady úspěchu v práci a v životě. Výsledky mezinárodního výzkumu dospělých. OECD PIAAC. Dům zahraniční spolupráce, Praha 2013

OECD. Education at a Glance 2016: OECD Indicators. OECD Publishing, Paříž 2016

Kód	Ukazatel	Oblast
	Participation in Lifelong Learning, Participation in education and training of those aged 25 to 64	B7
	Share of the population aged 18–24 with only lower secondary education and not in education or training (ESL)	B7
	Investment in Lifelong Learning, Total public expenditure on education as a percentage of GDP	C8
	Vzdělávání učitelů, procentní podíl učitelů, kteří absolvovali vzdělávání nebo odbornou přípravu v posledních 4 týdnech	C
	Úroveň dosaženého formálního vzdělání (vč. finanční gramotnosti)	A
	Polarizace ve vzdělávání (např. faktory ovlivňující volbu oboru)	
Education at a Glance 2016		
Table A4.4	Intergenerational mobility in education, by father's and mother's educational attainment	B6
Table A6.1	Relative earnings of full-time and full-year workers, by educational attainment	
Table A8.1 (L)	Percentage of adults reporting that they are in good health, by educational attainment, literacy proficiency level and gender	
Table A8.3a	Spokojenost se životem dnes a za 5 let, podle dosaženého vzdělání	D
Table B1.4	Annual expenditure per student by educational institutions for all services, relative to per capita GDP	C8
Table B2.1	Výdaje na vzdělávání, výdaje na vzdělávací instituce v % HDP, podle úrovně vzdělání	C
Table B7.1	Salary cost of teachers per student, by level of education	C8
Table C1.1	Enrolment rates and expected years in education, by age group	B7
Table C5.3 (L)	Percentage of NEETs, by literacy proficiency	B7
Table D2.2	Ratio of students to teaching staff in educational institutions	
Table D3.2a	Teachers' actual salaries relative to wages of tertiary-educated workers	C8
VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH V ČESKÉ REPUBLICE V EVROPSKÉM KONTEXTU, Specifické výstupy z šetření Adult Education Survey 2011		
Graf 9	Zapojení do vzdělávání a vůle k (dalšímu) zapojení do vzdělávání, 25–64 let	
Tabulka 4	Hlavní překážka v účasti či důvod k (dalšímu) nezapojení se do vzdělávání	
Předpoklady úspěchu v práci a v životě, Výsledky mezinárodního výzkumu dospělých OECD PIAAC		
Tab 2.8	Řešení problémů v technologicky bohatých prostředích	A
Tab 2.6	Podíl dospělých, kteří nemají žádnou zkušenost s počítačem	
Dovednosti české populace v prostředí informačních technologií, Tematická analýza dat získaných v rámci mezinárodního výzkumu dospělých OECD PIAAC		
6.1.1	Podíl domácností s přístupem k počítači a k internetu	
6.4.2	Využívání počítačů v práci a ve škole (dospělí vs. 15letí)	
6.4.3	Využívání počítačů v domácím prostředí (dospělí vs. 15letí)	
DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens		
Figure 4	Digital Skills Index – Individuals with basic or above basic digital skills	